

Lars Wallström

IT-spåret – utvärdering

1. Bakgrund och syfte

IT-spåret har pågått i olika utformning sedan 2012. Under åren har det funnits ett antal frågeställningar kopplade till verksamhetens upplägg, finansiering m m. Dessa frågeställningar har aktualiserats och diskuterats från och till under åren. I sin nuvarande form bedrivs utbildningen via en upphandling som löper fram till 2025-12-31.

Föreliggande utvärdering syftar till att utgöra ett beslutsunderlag inför ett ställningstagande avseende fortsättningen av utbildningen. Utvärderingen är framtagen på uppdrag av regiondirektören för Region Jönköpings län i samråd med Kommunal utveckling, som är en gemensam arena för länets kommuner. Länets tre samordningsförbund samt styrgruppen för IT-spåret är också delaktiga i utvärderingen.

2. Arbetsformer för utvärderingen

Utvärderingen har genomförts under perioden april-maj 2024. Utbildningen i dess nuvarande form på Ädelfors folkhögskola har då pågått i drygt ett år.

Handlingar och diverse dokumentation som berör IT-spåret har studerats. Intervjuer har genomförts med berörda funktioner inom Ädelfors folkhögskola, med elever/deltagare samt med representanter från samordningsförbunden och från finansiärerna av utbildningen. Till viss del har detta skett via mail. Besök har gjorts på skolan för att få en uppfattning om miljöerna där eleverna vistas.

Överväganden, slutsatser och rekommendationer som framkommer i den föreliggande utvärderingen är utredarens egna bedömningar. De berörda organisationerna avgör i nästa steg hur det som framkommit i utvärderingen ska beaktas och genomföras.

3. Vad är IT-spåret?

IT-spåret är en individanpassad, yrkesinriktad IT-utbildning för personer som har huvuddiagnosen autism nivå 1. Tidigare användes begreppet Aspergers syndrom för denna målgrupp; numera används begreppet autismspektrumsyndrom.

Ett av huvudmålen med utbildningen är att de studerande ska bryta sin isolering och gå från sysslolöshet till arbete eller passande sysselsättning utifrån förmåga och kompetens. IT-spåret har 15 platser med löpande ansökan och antagning. I

utbildningen blandas teori och praktik. Som behörighetskrav finns att man ska ha fyllt 19 år, vara bosatt i Jönköpings län samt vara intresserad av att studera och arbeta med IT.

IT-spåret är en uppdragsutbildning från Region Jönköpings län tillsammans med de tre samordningsförbunden i Jönköpings län; Samordningsförbundet Södra Vätterbygden, Finnvedens samordningsförbund och Höglandets samordningsförbund. Medlemmar i respektive samordningsförbund är Försäkringskassan, Arbetsförmedlingen, Region Jönköpings län samt de ingående kommunerna i det geografiska området. Ett samordningsförbunds arbete syftar till att hjälpa personer i yrkesverksam ålder som har behov av stöd från flera av medlemmarna att få eller förbättra förmågan att arbeta. Samordningsförbunden ger stöd till gemensamma insatser och annan samverkan mellan medlemsorganisationerna. Varje samordningsförbund har en styrelse som tillsätter en förbundschef som leder och samordnar arbetet i förbundet.

Från och med år 2023 finns IT-spåret på Ädelfors folkhögskola i Holsbybrunn i Vetlanda kommun. Den upphandling av uppdragsutbildningen som gjorts avser åren 2023-2025. I det gällande upphandlingsavtalet finns ingen möjlighet till förlängning. Om utbildningen ska fortsätta krävs således en ny upphandling.

4. Målgruppen

Målgruppen för IT-spåret är ungdomar som har huvuddiagnosen autism nivå 1. Denna neuropsykiatriska funktionsnedsättning påverkar hjärnans sätt att hantera information. Man är normal- eller högbegåvad, däremot är man ojämn i sin prestation. Tankar och känslor kan tolkas på ett annorlunda sätt i jämförelse med andra och det kan leda till missförstånd. Man kan även ha svårt med att avläsa sociala signaler och kroppsspråk och man kan tolka det som sägs i ett samtal på ett konkret och bokstavligt sätt. Det gör även att man har svårt att själv använda sig av sociala signaler såsom ögonkontakt, ansiktsuttryck och gester.

Majoriteten av deltagarna i IT-spåret har tidigare haft stora svårigheter att klara vanlig skolgång, på grund av skolans krav och begränsade möjligheter att anpassa miljöer och förväntningar till personer med funktionsnedsättning. Genom IT-spåret får deltagarna utveckla sitt självförtroende, kunskap om arbetsmarknadens krav, yrkeskunskaper och andra viktiga förutsättningar för att kunna klara av ett arbete.

5. Historik

IT-spåret startade som ett projekt 2012 med delfinansiering från Europeiska Socialfonden. Formerna för finansiering har varierat under åren. Campus i 12 i Eksjö som juridiskt sett är en del av Eksjö kommun har tidigare varit utförare av utbildningen. Höglandets samordningsförbund finansierade en relativt stor andel av utbildningen under de första åren. Under åren har det förts samtal om den långsiktiga finansieringen, utan att någon lösning hittats.

Under 2022 beslutades att verksamheten skulle drivas vidare i liknande form som den som då pågick, men upphandlas från folkhögskola. Man tog fram målbild, krav och innehåll avseende utbildningen och detta dokumenterades inför upphandlingen. En fördelning av nödvändiga årliga ekonomiska resurser hade beräknats och framgick av beslutsunderlaget.

Utbildningen upphandlades via Region Jönköpings län och i januari 2023 startade utbildningen i ny regi hos Ädelfors folkhögskola. Den upphandlade perioden omfattar kalenderåren 2023-2025.

6. Nuvarande upplägg och utformning

Utbildningen

IT-spåret innehåller utbildning avseende datorer, nätverk, programmering och webbutveckling. Man studerar i sin egen takt utifrån en individuell planering. Grunden är en 2-årig utbildning, men kan variera mellan 1–3 år beroende på förutsättningar och behov.

Det finns 15 platser på utbildningen. Ansökan och antagning sker löpande. Undervisningen sker i små grupper och i specialanpassade lokaler. I utbildningen blandas teori och praktik. Föreläsningar varvas med eget arbete. Ett branschråd finns med och formar utbildningen så att den motsvarar ett behov som finns på arbetsmarknaden. Målet med utbildningen är således att göra det möjligt för eleverna att få ett arbete inom IT-sektorn efter utbildningen.

Utbildningen är modulindelad och det finns en kursbeskrivning för de olika delarna inom varje modul. En del av utbildningen är på gymnasienivå och del är fördjupningskurser på eftergymnasial nivå. Praktik ingår i den sista modulen.

Den lärarledda delen av utbildningen uppgår till 20 timmar i veckan, vilket är en ökning jämfört med hur det var när utbildningen fanns på Campus i12 i Eksjö. Studiemiljön har blivit mer lik en ”vanlig skolmiljö”. Det nuvarande upplägget innebär lite högre krav, men antas samtidigt ge större möjligheter.

IT-spåret är inte en utbildning i ordets traditionella betydelse. Utbildning är visserligen en stor del av verksamheten, men IT-spåret är till lika stor del en habiliterande insats där det sociala lärandet är minst lika viktigt som det ämnesrelaterade lärandet. En annan viktig del är att praktik och jobbcoaching ingår som en del i verksamheten.

Utbildningen samordnas av en projektledare/koordinator på skolan och på lärarsidan är det i huvudsak en person som undervisar. På skolan finns det elevassistenter och tillgång till lärarassistent och kurator.

Skolan

Ädelfors folkhögskola är en av Sveriges största folkhögskolor med c:a 300 kursdeltagare. På skolan finns både allmänna grundutbildningar och yrkesinriktade utbildningar. Det finns plats för mer än 100 kursdeltagare på

skolans internat. För den som har särskilda behov finns möjlighet att bo i egen, anpassad lägenhet.

Undervisningen är kostnadsfri. Man betalar för logi och kost om man vill bo på skolan.

Förläggningen till folkhögskola har inneburit att utbildningen blivit CSN-berättigad, vilket var ett av syftena med att förändra utbildningen gentemot det tidigare upplägget på Campus i12.

Finansiering

IT-spåret finansieras enligt följande (varje år inom avtalsperioden 2023-2025):

Samordningsförbundet Södra Vätterbygden	562 500 kr
Finnvedens samordningsförbund	562 500 kr
Högländets samordningsförbund	562 500 kr
Region Jönköpings län	<u>562 500 kr</u>
Summa	2 250 000 kr

Samordningsförbunden finansieras i sin tur av staten (via Försäkringskassan) till 50%. Regionen finansierar 25% och de ingående kommunerna i ett samordningsförbund sammantaget 25%.

Ädelfors folkhögskola fakturerar regionen som i sin tur fakturerar de tre samordningsförbunden deras andelar av kostnaden.

Kostnaden på 2 250 000 kronor är något lägre än i den tidigare fasen då utbildningen bedrevs på Campus i12 i Eksjö.

Så länge Region Jönköpings län, som part i samordningsförbunden, äger projektet har samordningsförbunden juridisk möjlighet att finansiera insatsen. Samordningsförbund får aldrig finansiera insatser som drivs av tredje part.

Styrgrupp

För den övergripande styrningen och uppföljningen av utbildningen finns en styrgrupp bestående av representanter från finansierarna och från Ädelfors folkhögskola. Gruppen träffas ett par gånger per termin och samordnas via skolans koordinator för IT-spåret.

7. Utvärdering av nuvarande upplägg

De överväganden som framförs nedan gäller under förutsättning att IT-spåret kommer att fortsätta även efter den nuvarande avtalsperioden.

7.1 Folkhögskolan som "värd" för utbildningen

Inför starten av utbildningen nyrekryterades en lärare och en koordinator som båda är inriktade mot IT-spåret fullt ut. Man lyckades rekrytera personer med önskvärd kompetens och profil. Lärar-back-up finns till viss del på skolan eftersom man även bedriver annan IT-utbildning.

Undervisningen bedrivs i ett eget specialanpassat klassrum som har fullgod utrustning och där alla elever har en egen ”studio”. Datorerna har man byggt själva som en del av utbildningen.

Det finns elevassistenter som extra resurser på skolan samt tillgång till kurator. Skolan har restaurang, bibliotek, uppehållsrum, gym och utemiljöer i anslutning till byggnaderna.

Sociala aktiviteter anordnas för eleverna. Vissa elever uppskattar dessa, men de utnyttjas i begränsad omfattning av eleverna på IT-spåret. Koordinatören för IT-spåret tar med eleverna på egna promenader ett par gånger i veckan för att eleverna ska få motion och frisk luft.

Skolans miljö, stämningen på skolan samt personalens engagemang får genomgående positiva omdömen från eleverna på IT-spåret. Eleverna rör sig en hel del i skolans miljö, vilket är positivt för den sociala utvecklingen.

Det finns även forskning som visar att en folkhögskola ofta är en bra plats när det gäller utbildning för ungdomar med högfungerande autism. Ett av skälen till detta är att undervisningen kan anpassas till elevernas speciella behov och att det finns ett socialpedagogiskt stöd runt eleverna. Detta stöd är ofta svårare att erhålla vid mer traditionella utbildningar (t ex gymnasieskolor och högskolor).

Det kan även noteras att den följeforskningsstudie som gjordes 2015 via HLK Jönköping, visade på många positiva saker med IT-spåret. Bruten isolering, ökad social förmåga samt ökat självförtroende var några saker som lyftes fram i studien förutom de ökade kunskaperna inom IT.

7 stycken av IT-spårets elever bor i dagsläget (våren 2024) på skolans internat. Där finns det boendestöd, pushning, väckning etc. Man får lära sig städa och ordna med mat etc. Detta är en viktig del i utvecklingen för många av IT-spårets elever.

7.2 Övergången från Campus i12 i Eksjö till folkhögskola

Att etablera en utbildning på en ny plats innebär att investeringar måste göras i både lokaler och utrustning samtidigt som rekrytering av personal och uppläggning av kurser m m ska ske. Det finns således både en startsträcka och en etableringskostnad för en uppdragsutbildning som IT-spåret.

Skolan hade sedan tidigare erfarenhet av den typ av elever som utgörs av målgruppen för IT-spåret. Inskolningen och startsträckan hade annars varit betydligt längre. I och med att skolan sedan tidigare har annan IT-utbildning i form av dataspelsutveckling finns vissa möjligheter till synergieffekter; t ex i form av viss back-up på lärarsidan.

Skolans etablerade funktioner för stöd till elever samt boende och fritidsaktiviteter kunde ställas till de nya elevernas förfogande redan från starten av utbildningen.

Sammanfattningsvis underlättade alltså skolans miljö och profil övergången från den tidigare utbildningsplatsen.

Trots ovanstående förutsättningar fanns det svårigheter vid starten av utbildningen. Man tappade elever i övergången. 6 elever kom med från Eksjö och endast en ny började när utbildningen startade på Ädelfors folkhögskola. Söktrycket minskade när det stod klart att utbildningen skulle flyttas och en osäkerhet uppstod både bland elever och bland de organisationer som kan styra lämpliga deltagare till IT-spåret.

Inledningsvis fick man lägga mycket tid på att överbrygga de problem och det missnöje som hade uppstått inför själva flytten av utbildningen. Skolans bedömning är att eleverna har anpassat sig till skolans miljö successivt och att det i nuläget fungerar mycket bra. Efterhand fylldes också utbildningens samtliga platser.

Från den nya platsen (Ädelfors folkhögskola) menar man att överlämningen från den tidigare utbildningsplatsen var bristfällig i flera avseenden.

Överväganden:

Mot bakgrund av de problem som uppstod vid flytten till den nuvarande utföraren, bör man när ett nytt upphandlingsavtal tas fram, överväga att skriva in vilket ansvar för överlämning som finns efter avslutad upphandlingsperiod.

Byte av utförare innebär risker och merkostnader. Uppdragsgivarna/finansiärerna bör vara medvetna om detta. Ett eventuellt byte av utförare bör därför tänkas igenom noga och planeras omsorgsfullt. Juridiska krav på upphandling måste dock självfallet uppfyllas.

7.3 Kostnader och ekonomisk ersättning

Ur skolans synvinkel fungerar upplägget med fast ekonomisk ersättning via upphandlad uppdragsutbildning på ett tillfredsställande sätt. Ädelfors folkhögskola bedömer att ersättningen är rimlig, men att en uppräkningsperiod på g a ökade kostnader för inflation och löner måste göras om en ny avtalsperiod blir aktuell. Ett skäl till att man klarar utbildningen ekonomiskt är att man i viss mån kan utnyttja skolans gemensamma resurser. Skolans elevassistenter finansieras exempelvis huvudsakligen på andra vägar än via ersättningen för själva utbildningen.

Skolans bedömning är att det inte går att bedriva IT-spåret inom ramen för den statliga ersättningen för folkhögskoleutbildningar. IT-spåret måste således även fortsättningsvis bedrivas i form av en uppdragsutbildning där uppdragsgivaren svarar för finansieringen. Andra folkhögskolor har tidigare gjort samma bedömning.

En grov bedömning av kostnadsläget för IT-spåret kan göras via en jämförelse med riksprislistan för ersättning till fristående skolor 2024.

Årlig kostnad. (Källa: Skolverket)

Teknikprogrammet	108 400:-
Restaurang och livsmedelsprogrammet	160 400:-
Industri tekniska programmet	171 500:-
Anpassade gymnasieskolan (för elever med intellektuell funktionsnedsättning)	402 900:-
IT-spåret (baserat på 15 platser och nuvarande ersättning)	150 000:-

Utifrån ovanstående uppgifter blir bedömningen att kostnaden för en elev på IT-spåret i en relativt liten grupp och med individuell anpassning är rimlig. Kostnaden avviker snarare åt det ”lägre hållet” än åt det ”högre hållet” vid en jämförelse med gymnasieutbildningar. Eftersom utbildningarna inte är jämförbara bör man dock använda dessa värden enbart som en referens.

Övervägande:

Inför en eventuell fortsättning bör beställaren av uppdragsutbildningen kalkylera med en viss uppräknig av kostnaderna med tanke på den inflation som funnits under nuvarande avtalsperiod då ersättningen utgjorts av ett fast belopp per år och som varit densamma för varje enskilt år som ingår i avtalsperioden.

En eventuell kommande upphandling ska dock följa gängse regler och principer och någon ersättningsnivå föreslås inte via denna utvärdering.

7.4 Styrningen via regionen, kommunerna, samordningsförbunden och styrgruppen

Den styrgrupp som finns för IT-spåret bedöms av berörda som viktig för avrapportering, samråd och utveckling av verksamheten. Styrgruppen har även lyft frågor gällande behörighet och antagning av sökande.

Vissa saknar den medicinska kompetensen i form av en läkare som under flera år var knuten till styrgruppen när utbildningen var förlagd till Campus i12 Eksjö.

Förutom via styrgruppen följer samordningsförbunden IT-spåret i likhet med andra insatser/projekt man finansierar.

Det viktigaste dokumentet för styrning är det avtal som slutits vid upphandlingen av uppdragsutbildningen. Detta avtal utgör grunden för uppdraget och sätter ramarna för utbildningen. Även den föreliggande utvärderingen kan ses som en del i styrningen/uppföljningen.

Övervägande:

Frågan om behov av medicinsk kompetens kan lämpligen tas upp för övervägande i styrgruppen. Om man där är överens om att behovet finns och att detta är angeläget bör regionen tillfrågas om man har möjlighet att bistå med denna resurs som då bör utgöra en del i någon lämplig persons arbetsuppgifter.

7.5 Intresse och söktryck för utbildningen

I nuläget (april 2024) är alla 15 platserna besatta och det finns ett intresse från ytterligare ungdomar att få börja på utbildningen. Skolans bedömning är att det finns ett tillräckligt stort intresse även framåt för att fylla alla platserna.

Från samordningsförbunden framförs att ändringen från 12 tim/vecka till 20 tim/vecka av den läroleda tiden (när utbildningen flyttade till folkhögskolan) kan ha ökat tröskeln att våga söka. Samtidigt har möjligheten till internat och CSN-lån gett ökade möjligheter för fler att söka till utbildningen.

7.6 Elevernas geografiska hemvist

I nuläget (april 2024) utgörs de 15 eleverna av 4 tjejer och 11 killar. Trots övervikten av killar är det fler tjejer med på utbildningen nu än det varit genomsnittligt under de tidigare åren.

Fördelningen utifrån de tre samordningsförbundens områden är följande:

Högländets område:	10 elever
Södra Vätterbygdens område:	4 elever
Finnvedens område:	1 elev

Grundtanken om fem deltagare per förbundsområde har inte uppfyllts. Trots informationsinsatser kvarstår den geografiska obalans som funnits under många år. Utbildningens nuvarande geografiska placering inom Högländets område samt traditionen av utbildningen som varit förlagd inom området sedan 2012 väger sannolikt tungt när det gäller elevernas geografiska fördelning.

Insatser har gjorts och mer är enligt uppgift på gång för att ytterligare marknadsföra och informera berörda aktörer och målgruppen om IT-spåret.

Överväganden:

Fortsatta insatser att utjämna den geografiska fördelningen bör göras. Det är angeläget att både skolan och de berörda aktörerna i länet är aktiva och uppmärksamma på möjligheterna att styra lämpliga deltagare till utbildningen. Man kan också behöva fundera igenom om man har ett ändamålsenligt arbetssätt i de norra och sydvästra delarna av länet för att fånga upp deltagare till IT-spåret.

Trots insatser och aktiviteter kommer troligtvis en viss snedfördelning i länet att finnas kvar. Den geografiska placeringen av utbildningen kommer sannolikt att även fortsättningsvis spela en viktig roll när det gäller elevernas geografiska hemvist. Man kan därför överväga att justera finansieringsmodellen så att samordningsförbundens andelar bättre speglar elevernas hemvist. Se förslag till finansiering under avsnitt 11 nedan.

7.7 Genomförande och resultat

Utvärderingar inom samordningsförbunden visar att måluppfyllelsen avseende IT-spåret utifrån uppsatta kriterier i huvudsak är positiv.

Utöver att bedriva själva utbildningen har skolan arbetat upp ett nätverk för praktikplatser. Att hitta platser är inte enkelt, men en prioriterad uppgift.

Praktikperioden är viktig för elevernas utveckling och en mycket viktig fas i övergången mellan skola och arbetsliv; kanske helt avgörande för vissa.

Det finns funderingar från såväl skolans sida samt även från annat håll att man kanske borde ändra på vissa saker i kursernas/modulernas utseende och upplägg. Det är positivt om man kan komma överens om att göra justeringar av upplägget när man finner detta angeläget. Vilken typ av förändringar av detta slag som är angelägna att genomföra bedöms dock inte in ramen för utvärderingen.

Den sociala utvecklingen som är en viktig del av konceptet med IT-spåret är svårt att mäta, men enligt skolans personal och eleverna själva uppger många att man utvecklas mycket under den tid man går på IT-spåret. Bilden är att självförtroendet ökar och att man mognar som människa. Eleverna själva tycker också att de lär sig mycket under de olika kurserna om IT.

Det finns även allmänna uppfattningar som framförts och som är svåra att dokumentera och mäta. En uppfattning är att utan IT-spåret skulle de berörda personerna ha omfattande svårigheter att få till en meningsfull vardag. Det bedöms som svårt att hitta andra lämpliga insatser för många inom målgruppen. ”Ett sammantaget bättre liv” är en annan bedömning som framförs.

Vissa gör bedömningen att man får lika bra effekt på andra insatser/projekt som samordningsförbunden bedriver och ibland med mindre kostnader per deltagare än för IT-spåret.

Inom ramen för utvärderingen av IT-spåret görs ingen jämförelse med de resultat och den nytta som blir följderna av andra insatser som görs av samordningsförbunden. Detta ingick inte i uppdraget och en sådan jämförelse är dessutom mycket svår att göra.

En svårighet är att olika insatser/projekt riktar sig mot olika målgrupper som står olika långt från arbete och studier. Det är också svårt att jämföra insatser som kräver förhållandevis stora resurser per deltagare (typ IT-spåret) och som pågår under lång tid jämfört med insatser som riktar sig mot fler deltagare eftersom även resultatmåttan (vad man uppnått med en insats) kan ha olika karaktär. Samordningsförbundens kostnad för en insats som leder till ett fåtal personer faktiskt kommer ”hela vägen” till arbete jämfört med kostnaden för att betydligt fler personer kommer ”närmare arbete” är inte enkel att värdera.

7.8 Fortsättningen efter avslutade studier

Av de tre elever som avslutat utbildningen på Ädelfors folkhögskola hittills har två stycken fått arbete. Detta kan betraktas som lyckat, även om det just nu rör sig om få elever som avslutat sin utbildning.

Det vanligaste bland eleverna är att man siktar på att få ett arbete efter avslutad utbildning. Någon kan tänka sig fortsatt utbildning inom IT-området. Flera av eleverna har en positiv syn på att kunna få ett arbete efter avslutad utbildning på IT-spåret.

Behörighetsintyg kan numera utfärdas av en folkhögskola som bedriver utbildning på gymnasienivå. Detta planeras att införas för IT-spåret fr o m hösten 2024. Utöver detta finns sedan tidigare skolans egna utbildningsbevis med beskrivning av utbildningens innehåll. Dessa intyg/bevis kan ha stor betydelse för elevernas framtid.

7.9 Möjligheten till studiestöd via CSN

Deltagarna i IT-spåret måste under utbildningstiden kunna ordna med sin försörjning. Ett av skälen att förlägga IT-spåret till en folkhögskola var att möjliggöra för eleverna att få ekonomiskt studiestöd via CSN (Centrala studiestödsnämnden).

I nuläget (april 2024) har 10 elever studiestöd från CSN. 5 elever har aktivitetsersättning från Försäkringskassan. Skolan arbetar aktivt med praktisk hjälp till eleverna när det gäller frågor om ekonomiskt stöd.

Eftersom huvuddelen av eleverna har stöd via CSN kan man konstatera att den möjlighet som eftersträvades när utbildningen flyttades till folkhögskolan uppfylldes.

Även om det funnits vissa begränsningar med aktivitetsersättningen och funderingar på de olika finansieringssätten (aktivitetsersättning kontra studiemedel via CSN) är bedömningen att det ekonomiska stödet till eleverna fungerar tillfredsställande.

7.10 Sammanfattning av elevernas omdömen

Utifrån intervjuer med elever på IT-spåret framkommer följande bild:

- Skolan är en mycket positiv plats att vistas på. Det är god stämning och man känner sig trygg och accepterad.
- Lokalerna och utrustningen som används är bra. Någon menar dock att den mera avskilda miljön på Campus i12 i Eksjö kändes tryggare.
- Personalen är lyhörd och engagerad och får genomgående mycket positiva omdömen. Ännu mer personligt stöd i undervisningen i form av ytterligare lärarresurs/assistent efterlyses av vissa elever.
- Man utvecklas både kunskapsmässigt och socialt. Skillnaden jämfört med den traditionella grund- och gymnasieskolan beskrivs som stor. IT-spårets upplägg passar eleverna mycket bättre.
- Den individuella studieplanen är viktig. Den fungerar även om man finns i en gemensam klass där eleverna har olika kunskapsnivå. Det finns på något håll önskemål om mer av traditionell, strukturerad undervisning. Detta är dock inte helhetsbilden.
- Internatet fungerar bra för de som utnyttjar detta och stöd med praktiska saker för att komma igång med ett eget boende uppskattas.

- Det ekonomiska stödet (aktivitetsersättning eller CSN-stöd) verkar fungera. Viss tveksamhet till att ta lån kan finnas på något håll. God hjälp erhålls från koordinatören när det gäller dessa frågor.
- Flytten från Eksjö var påfrestande för elever som flyttade över till Ädelfors och det tog tid att komma igång på den nya skolan.
- Många har en positiv inställning till möjligheterna att få ett arbete efter avslutad utbildning på IT-spåret. Praktikperioden bedöms som viktig även om vissa kan känna att det är en utmaning att lämna den trygga tillvaron i skolan.

8. Upphandling

En upphandling av utbildningen behöver göras även om uppdragsgivare och finansierare önskar att verksamheten ska fortsätta på samma sätt som tidigare.

Om den totala upphandlingens värde inte överstiger 8 109 450 SEK (LOU, Sociala tjänster och andra särskilda tjänster, bilaga 2) kan man tillämpa sk direktupphandling som är en enklare form av upphandling och som inte är lika tidskrävande som annan upphandling.

Det upphandlingsavtal som finns för den nuvarande utbildningen och som är ganska detaljerat skulle i kombination med slutsatser som kommit fram i samband med utvärderingen (eventuella önskade förändringar i upplägget) kunna utgöra underlag för en ny upphandling. De funderingar som finns om justeringar i utbildningens innehåll och upplägg kan med fördel hanteras i styrgruppen för att därefter tas med i underlaget inför ny upphandling.

En upphandling behöver göras i god tid före en ny avtalsperiod så att utbildningsanordnaren hinner göra nödvändiga förberedelser inför start av utbildningen. 6 månaders planeringstid efter ett tilldelningsbeslut kan vara ett riktmärke.

9. Överväganden kring finansiering

Det har funnits en stark vilja på flera håll inom kretsen av samordningsförbundens medlemmar att IT-spåret ska fortsätta och att detta bör ske inom ramen för samordningsförbundens verksamhet. Samordningsförbunden anses vara naturliga och viktiga aktörer för den aktuella målgruppen och IT-spåret ses som ett bra exempel på sådant som ett samordningsförbund borde finansiera.

Samtidigt finns det en relativt utbredd uppfattning inom samordningsförbunden själva, dess styrelser och inom de statliga myndigheterna att IT-spåret (trots att utbildningen är bra för de som går den) inte passar in som långsiktigt finansierad verksamhet via samordningsförbunden. Följande argument har framförts:

- Förbunden har redan satsat majoriteten av sina medel på långsiktiga verksamheter. Fortsatt satsning på IT-spåret undantränger möjligheter till andra angelägna projekt och att kunna pröva nya metoder. Förbunden har sedan tidigare framfört att finansieringen av IT-spåret är tidsbegränsad och att annan långsiktig finansiering borde komma tillstånd.
- IT-spåret riktar sig mot en smal målgrupp och det är förhållandevis få individer som kommer i åtnjutande av satsningen. Kostnaden per deltagare anses vara hög och effekterna är svåra att mäta och verifiera.
- Det har framkommit på nationell basis att det i nuläget finns ett behov av att prioritera satsningar som inriktas mot ”för-rehabilitering”; d v s att lägga resurser på personer som behöver ”ta första steget”. IT-spåret tillhör inte den kategorin.
- Det finns en geografisk obalans när det gäller elevernas hemvist. Det verkar svårt att skapa jämlika förutsättningar för deltagande från samtliga kommuner i länet.
- Vissa menar att långsiktiga utbildningsinsatser ligger utanför det som ett samordningsförbund egentligen ska syssla med. Sannolikt är det dock tillåtet.
- Beredningen och ansökningsförfarandet var inte tillräckligt bra inför den nuvarande avtalsperioden. Förbunden blev inte involverade så som man önskade och hade inte tillräckliga möjligheter att påverka upplägget och utformningen av utbildningen. Samråd och förankring efterlyses.

Det kan noteras att beredningsgrupperna (tjänstepersoner från de berörda organisationerna bakom samordningsförbunden) avslog ansökan om fortsatt finansiering av IT-spåret inför den nuvarande upphandlingsperioden och att det fanns en oenighet i samordningsförbundens styrelser.

Enligt nuvarande budgetar för samordningsförbunden finns inga medel reserverade till IT-spåret efter 2025.

Finansiering från annat håll än via samordningsförbundens medlemmar är svår att hitta. Folkhögskolor tycks inte kunna rymma denna typ av utbildning inom ramen för den statliga ersättningen och att ta bort annan utbildning för att kunna finansiera IT-spåret verkar inte vara ett gångbart alternativ.

I och med att det sociala inslaget i utbildningen är betydande och genom att konceptet bygger på att Försäkringskassan, Arbetsförmedlingen, kommunerna och regionen kan ”styra” lämpliga personer till utbildningen, är det inte sannolikt med finansiering från näringslivet eller andra privata alternativ. Det utformade konceptet gör att finansieringen även framöver sannolikt måste komma från allmänna medel.

10. Sammanfattning och rekommendationer

- IT-spåret är en mycket uppskattad utbildning utifrån deltagarnas perspektiv. Man bedömer själva att man utvecklas mycket både kunskapsmässigt och socialt och att det finns goda möjligheter att få ett arbete efter utbildningen.
- Utbildningen är välfungerande och bedrivs kostnadseffektivt. Ädelfors folkhögskola är ur många aspekter en lämplig plats för utbildningen. Möjligheten till CSN-stöd fungerar som det var tänkt. Den geografiska placeringen kommer dock med stor sannolikhet att innebära att det även framöver kommer att vara en övervikt av elever från Höglandets upptagningsområde.
- Finansieringsfrågan är svårlöst och det finns olika uppfattningar om samordningsförbundens framtida roll i detta.

Rekommendationer

1. Det är angeläget att värna om en fortsättning av IT-spåret.
2. En finansieringslösning som kan accepteras av berörda aktörer behöver tas fram och förankras hos samordningsförbunden och dess medlemmar. Förslag på finansieringslösning framgår nedan. En formell ansökan om medel från förbunden behöver utformas med den överenskomna finansieringslösningen som grund.
3. En direktupphandling av utbildningen bör inledas under hösten 2024 så att inte tidsnöd uppstår i beslutsprocesser och i förberedelser för den utbildningsanordnare som tilldelas uppdraget.
4. De ”överväganden” som redovisas ovan i utvärderingen beaktas på lämpligt sätt i kommande upphandling och kan även hanteras av styrgruppen i de fall där detta är lämpligt.

11. Alternativ till fortsatt finansiering

Något av nedanstående förslag på finansieringslösning föreslås att gälla för i första hand 3-årsperioden 2026-2028 och bör således omfatta samma tid som en ny upphandlingsperiod. Under år 2027 (inför ytterligare ny upphandlingsperiod) får man ta ny ställning till fortsättningen av IT-spåret och om samma finansieringslösning i så fall kan användas.

Den nya kostnadsnivån för IT-spåret har i exemplen nedan skattats till 2,5 mnkr per år. Förändrings-kolumnen i alternativen visar förändringen jämfört med den nuvarande kostnadsnivån som gäller för den pågående perioden (2023-2025).

Alt A Oförändrad utformning jämfört med nuläget

Region Jönköpings län finansierar 25% av den årliga kostnaden. De tre samordningsförbunden finansierar 25% vardera.

	<u>Belopp</u>	<u>Förändring</u>
Region Jönköpings län	625 000	62 500
Höglandets samordningsförbund	625 000	62 500
Samordningsförbundet Södra Vätterbygden	625 000	62 500
Finnvedens samordningsförbund	625 000	62 500
Summa	2 500 000	250 000

Alt B Förändrad inbördes fördelning mellan samordningsförbunden

Storleken på samordningsförbundens andelar viktas om eftersom det med stor sannolikhet kommer att finnas kvar en ojämn fördelning av elevernas geografiska hemvist. Ett incitament att styra elever till utbildningen från hela länet bör dock finnas kvar varför en helt rörlig fördelning inte rekommenderas.

Höglandets samordningsförbund finansierar i detta förslag 35% av den totala kostnaden och de båda andra förbunden 20% vardera.

Den föreslagna fördelningen ligger kvar under hela 3-årsperioden, dock med möjligheten att göra en ny inbördes överenskommelse om det visar sig att det uppstår en betydande förändring av elevernas geografiska hemvist.

	<u>Belopp</u>	<u>Förändring</u>
Region Jönköpings län	625 000	62 500
Höglandets samordningsförbund	875 000	312 500
Samordningsförbundet Södra Vätterbygden	500 000	-62 500
Finnvedens samordningsförbund	500 000	-62 500
Summa	2 500 000	250 000

Alt C Ny finansiering tillförs samt förändrad inbördes fördelning mellan samordningsförbunden

Region Jönköpings län och/eller kommunerna (via Kommunal utveckling) som är angelägna om en fortsättning av IT-spåret tillför sammantaget 750 tkr för att underlätta och möjliggöra en fortsatt finansiering från samordningsförbunden. Samordningsförbundens del av finansieringen minskar därmed.

Den förändrade inbördes fördelningen mellan samordningsförbunden finns med även i detta alternativ.

	<u>Belopp</u>	<u>Förändring</u>
Region Jönköpings län	625 000	62 500
Region Jönk län/Kommunal utveckling, ny finansiering	750 000	750 000
Höglandets samordningsförbund	525 000	-37 500
Samordningsförbundet Södra Vätterbygden	300 000	-262 500
Finnvedens samordningsförbund	300 000	-262 500
Summa	2 500 000	250 000

Annan inbördes fördelning mellan samordningsförbunden och annat belopp för tillförd ny finansiering än i de ovanstående exemplen kan också vara en möjlighet.